

Kiedy twoje miasto zaczyna mówić

[EDYTORIAL]

„Recepta na miliony” Bolesława Lesmana i „Łódź przeżyła katharsis” Wojciecha Góreckiego - na mojej liście najważniejszych książek, dzięki którym można to miasto zrozumieć, te zajmują najwyższe pozycje. O pierwszej pisaliśmy w „K” 06/17, o drugiej - zapewne pod koniec lat 90., gdy ukazała się ona w serii Biblioteki „Tygla Kultury”, którym kierował wówczas Zbyszek W. Nowak, wcześniej naczelny „Kalejdoskopu”. Zestawiając swoje reportaże i teksty publicystyczne - formy „suche”, niejako mało literackie - stworzył Górecki kompletny obraz miasta w momencie przełomowym: ukazał jego uwikłanie w monokulturę przemysłową, polityczne tło tamtego czasu (tak, już wtedy domagano się specjalnego planu gospodarczego dla Łodzi, ba, całego regionu) etc. etc. Jeśli przymknąć oko na historyczny wymiar tych tekstów, w reporterskiej formie Górecki dotknął również swoistego genu miasta.

Dwa fragmenty kontrapunktują się w książce doskonale - wypowiedzi ówczesnego dyrektora Muzeum Sztuki Jaromira Jedlińskiego i byłej dyrektor Urzędu Antymonopolowego Anny Fornalczyk. On diagnozuje w tonie raczej minorowym: „w tym mieście można żyć, można działać i coś osiągać, jeśli znajdzie się odpowiednią enklawę, a często, jeśli się samemu taką enklawę stworzy [Łódź jest] miejscem, gdzie można wiele zrobić, ale kosztuje to mnóstwo wysiłku, ponieważ trzeba samemu stworzyć całą aurę i kontekst odbioru tego, co się proponuje. Jest to więc wysiłek podwójny i do tego jakby rozproszony”. Bo długo nikt tu nie czuł się u siebie. Czas więc przestać traktować to miasto jako poczekalnię - pora zacząć traktować jako swoje miejsce. Fornalczyk dostrzega niezwykłą ludzką aktywność, głównie w gospodarce, i zmianę struktury społecznej miasta. Tę diagnozę uszczegóławia i wierzy, że przyjdzie dobry czas dla kultury: „Na nas spoczywa dziś obowiązek tworzenia tej tkanki społecznej i kulturowej, która umożliwi miastu naszej wielkości normalny rozwój”. Mówi o synu licealiście i jego kolegach, którzy nie chcą wyjeżdżać, ale tu działać. A Łodzi najbardziej brakuje „zespołowego działania” i to powinno się zmienić. To dlatego książka Góreckiego mówi do nas z podobną siłą także dziś, jej potencjał „narracyjny” jest żywy. Po ponad 20 latach wraca (premiera odbyła się sierpniu) uzupełniona o współczesne reportaże Bartosza Józefiaka, któremu wiele się udało, a czy jego teksty mają podobny potencjał - oceńcie państwo sami, czytając naszą z nim rozmowę i książkę.

Potencjał narracyjny detalu architektonicznego pokazuje Maria Nowakowska, teraz w ujęciu wojewódzkim - bada to, na czym wzrok nie zatrzymuje się na dłużej: zdobienia, ceramikę, kościelne malunki, amatorskie szyldy. „Detal pozwala spojrzeć poprzez siebie nie tylko na budynek czy tradycje architektoniczne, ale też na grupę twórców - przyjezdnych, zamiejscowych, lokalnych”. Jak może się on stać wehikułem opowieści, pisze w relacji z podróży, które odbywają się w ramach wspólnego z ŁDK projektu „Dlaczego ten dom tak wygląda?” (efektem będą przewodniki i scenariusze warsztatów). Inaczej do sił narracyjnych określonego genius loci podchodzą Łukasz z Bałut i Piotr Wypych, których fotografie zestawiamy. Ich obiektywy to, co pozornie znane i opatrzone - miasta, miasteczka, znikające wsie - mogą pokazać jako niezwykle i nieopowiedziane.

Łukasz Kaczyński, redaktor naczelny

- -

Wstępniak pochodzi z numeru 09/2020 "Kalejdoskopu".

Magazyn do kupienia w Łódzkim Domu Kultury, punktach Ruchu S.A., Kolportera, Garmond-Press

w salonach empik i łódzkiej Księgarni Ossolineum (Piotrkowska 181) i Księgarni Do Dzieła (Próchnika 3). A także w prenumeracie:

- Redakcyjnej - część kosztów wysyłki każdego numeru bierzemy na siebie, a prenumerata powiązana jest z prezentami dla kupujących - na początek każdy otrzymuje antologię naszych felietonów (i nie tylko) "The best Of.. Kalejdoskop. Felietony": [TUTAJ](#)
- dostępnej od lat via Ruch (w opcji darmowa dostawa do wybranego kiosku Ruchu): [TUTAJ](#)

Nasze *PODKASTY*

Możecie też słuchać naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich, z Łodzią i regionem związanych - na platformie "Kalejdoskop NaGłos": [TUTAJ](#) i [TUTAJ](#)

Rozwijamy też tematyczne "Podkasty Kalejdoskopu", dostępne [TUTAJ](#)